

Sygn. akt VI U 787/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 2015 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania E. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 26 lutego 2014 r., znak: (...)

w sprawie: E. B.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonej E. B. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia (...) na stałe;

II stwierdza odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt VI U 787/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 lutego 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., na podstawie art. 57 w związku z art. 58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440 j.t.), odmówił przyznania ubezpieczonej E. B. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 24 lutego 2014 r. nie stwierdziła niezdolności ubezpieczonej do pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona, która wniosła o przyznanie jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, iż pozostaje pod stałą opieką psychologa i psychiatry, a jej stan psychiczny nie pozwala na wykonywanie 8-godzinnej pracy. Ubezpieczona podniosła, że była uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy od 3 kwietnia 2004 r. do 30 września 2011 r.

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonej organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczona E. B. ukończyła specjalną szkołę podstawową, wcześniej pracowała jako osoba sprzątająca, zaś od 3 kwietnia 2004 r. do 30 września 2011 r. pobierała rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy

W dniu 11 grudnia 2013 roku ubezpieczona złożyła wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Ubezpieczona posiada wymagany okres ubezpieczenia. Orzeczeniem z dnia 14 stycznia 2014r. Lekarz Orzecznik ZUS ustalił, iż ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy. Po rozpoznaniu sprzeciwu od tego orzeczenia Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 24 lutego 2014r. także ustaliła, iż u ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy.

-okoliczności bezsporne.

W celu zweryfikowania powyższych orzeczeń Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2014 r. powołał biegłych lekarzy sądowych następujących specjalności: onkologa, psychiatrę, specjalistę medycyny pracy.

Biegli lekarze sądowi w wydanym w dniu 10 października 2014 roku orzeczeniu lekarskim rozpoznali u ubezpieczonej następujące schorzenia:

- zaburzenia depresyjne,
- obniżony poziom funkcjonowania poznawczego,
- rak piersi prawej (2003),
- zespół korzeniowy szyjny prawostronny podrażnieniowy oraz lędźwiowo-krzyżowy podrażnieniowy obustronny – w wywiadzie.

W ocenie biegłych sądowych ubezpieczona została uznana za częściowo niezdolną do pracy do września 2016 r. z powodu zaburzeń stwierdzonych w rozpoznaniu lekarskim, mających charakter przewlekły. Biegli rozpoznali u ubezpieczonej trwałe deficyty poznawcze oraz objawy zaburzeń nastroju, powodujące znaczne trudności w organizowaniu codziennego toku zajęć, w zakresie współpracy, motywacji oraz wykonywaniu i wydajności pracy. Zdaniem biegłych występujące u ubezpieczonej zmiany chorobowe stanowią przeciwskazanie do wykonywania pracy fizycznej, dźwigania ciężarów, długotrwałej pracy w wymuszonej pozycji oraz wymagającej pełnej sprawności psychofizycznej. Biegli stwierdzili, że stan psychiczny odwołującej uniemożliwia jej aktywizację zawodową na otwartym rynku pracy. Tym samym, biegli nie podzielili stanowiska wyrażonego przez komisję lekarską ZUS z dnia 24.02.2014 r.

- dowód: opinia biegłych sądowych z dnia 10 października 2014 r. (k. 15-16 akt sądowych).

Po zapoznaniu się z opinią wydaną przez biegłych organ rentowy pismem z dnia 23 grudnia 2014 r. (k. 27 akt sądowych) wniósł zastrzeżenia do opinii, podnosząc, że trwałe deficyty poznawcze zostały przez odwołującą wniesione do ubezpieczenia, a biegli nie wykazali obiektywnymi badaniami, aby nastąpiło pogorszenie stanu zdrowia ubezpieczonej w okresie zatrudnienia. Z opisu badania biegłego psychiatry nie wynika ostra psychopatologia, nastrojów opisany jest jako „wyrównany, pogodny”, co zdaniem organu pozostaje w sprzeczności z głównym rozpoznaniem biegłych „zaburzenia depresyjne”. Pozwany organ wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłych celem ustosunkowania się do powyższych zastrzeżeń, a w przypadku nie uwzględnienia wniosku – o oddalenie odwołania.

Pismami z dnia 29 stycznia 2015 r. i 10 marca 2015 r. organ rentowy w wykonaniu zarządzenia Sądu wskazał, że ubezpieczona nie spełnia wszystkich przesłanek do nabycia prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na dzień złożenia wniosku o rentę, tj. 11 grudnia 2013 r. Organ poinformował, że do nabycia przez ubezpieczoną prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, niezdolność ta musiałaby powstać przed dniem 31 marca 2013 r.,

tj. w ciągu 18 miesięcy od wstrzymania renty w którym ubezpieczona udowodniła wymagany staż pracy, bądź przed dniem 2 października 2005 r., tj. 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia.

W celu wyjaśnienia powyższych okoliczności, Sąd dopuścił dowód z uzupełniającej opinii zespołu biegłych w celu wskazania czy ubezpieczona była częściowo bądź całkowicie niezdolna do pracy przed dniem złożenia w organie rentowym wniosku o rentę, tj. przed dniem 11 grudnia 2013 r. oraz czy ubezpieczona była częściowo bądź całkowicie niezdolna do pracy w okresie od 1 października 2011 r. i ewentualnie do kiedy – tj. od ustania prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, którą pobierała do dnia 30 września 2011 r.

Biegli lekarze sądowi w wydanej w dniu 7 kwietnia 2015 r. uzupełniającej opinii sądowo-lekarskiej stwierdzili, że występujące u ubezpieczonej zmiany chorobowe stanowią przeciwskazanie do wykonywania pracy fizycznej, dźwigania ciężarów, długotrwałej pracy w pozycji wymuszonej oraz wymagającej pełnej sprawności psychofizycznej, z kolei stan psychiczny ubezpieczonej - po uwzględnieniu przeciwskazań zdrowotnych do zatrudnienia uniemożliwia ubezpieczonej aktywizację zawodową na otwartym rynku pracy. Biegli uznali, że ubezpieczona nie jest zdolna do regularnego wykonywania zatrudnienia w celu osiągnięcia wynagrodzenia na otwartym rynku pracy. Zdaniem biegłych praca może być traktowana wyłącznie jako forma rehabilitacji społecznej (np. zatrudnienie na rynku chronionym). Biegli stwierdzili, że ubezpieczona ma znacznie obniżoną zdolność do podjęcia pracy zgodnie z poziomem posiadanych kwalifikacji, okresowo do września 2016 r. Ponieważ ubezpieczona od listopada 2013 r. leczy się w (...) z powodu objawów depresji, które utrzymywały się od około roku, stąd biegli przyjęli, że częściowa niezdolność do pracy powstała u ubezpieczonej przed marcem 2013 r.

- dowód: opinia uzupełniająca biegłych sądowych z dnia 7 kwietnia 2015 r. (k. 48 akt sądowych).

Po zapoznaniu się z uzupełniającym orzeczeniem biegłych, organ rentowy pismem procesowym z dnia 6 maja 2015 r. (k. 61 akt sądowych) poinformował, że wnosi zastrzeżenia do przedmiotowej opinii. Organ wskazał, że ubezpieczona ukończyła szkołę specjalną. W dzieciństwie stwierdzano u niej funkcjonowanie intelektualne na poziomie upośledzenia umysłowego lekkiego. W opinii biegłych sądowych nie stwierdzono u ubezpieczonej upośledzenia lekkiego. Organ wskazał, że ubezpieczona z powodu zaburzeń depresyjnych nie była leczona szpitalnie, nie wskazano w opinii biegłych sądowych, aby wymagała przyjmowania leków psychiatrycznych. W opinii nie podano również zmian powodujących utratę zdolności do pracy ubezpieczonej z wniesionym upośledzeniem umysłowym lekkim, która powodowałaby utratę zdolności do pracy na ogólnym rynku pracy. Wobec powyższego organ rentowy wniósł o przekazanie zastrzeżeń biegłym lekarzom sądowym celem ustosunkowania się lub w przypadku odmowy uwzględniania wniosku o oddalenie odwołania.

Biegły onkolog w wydanej w dniu 4 lipca 2015 r. opinii sądowo-lekarskiej stwierdził, że ubezpieczona jest nadal okresowo częściowo niezdolna do pracy zgodnej z poziomem kwalifikacji i wykonywanym dotychczas zawodem. Biorąc pod uwagę przebyte leczenie onkologiczne, wykształcenie i kwalifikacje zawodowe badanej biegły onkolog stwierdził, że czas trwania częściowej niezdolności do pracy ubezpieczonej datuje się od dnia 3 kwietnia 2004 r. na stałe. Przyczyną częściowej, stałej niezdolności do pracy są ograniczenia wynikające z przebytej terapii przeciwnowotworowej z powodu prawostronnego raka piersi. Zdaniem biegłego ubezpieczona w związku z okaleczającym zabiegiem onkologicznym, wykazuje obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu do osób z pełną sprawnością fizyczną. Ponadto u odwołującej występuje obrzęk limfatyczny, nasilający się okresowo, co stanowi dodatkowe przeciwskazanie do pełnowymiarowej pracy fizycznej. Biegły onkolog uznał, że ubezpieczona E. B. była częściowo niezdolna do pracy przed dniem złożenia w organie rentowym wniosku o rentę tj. przed dniem 11 grudnia 2013r. Ubezpieczona była nadal częściowo niezdolna do pracy w okresie od dnia 1 października 2011 r., to jest od ustania prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, którą pobierała do dnia 30 września 2011r. Podstawą uznania niezdolności ubezpieczonej do pracy były te same dowody, którymi dysponował organ rentowy w postępowaniu administracyjnym, jak również dokumentacja medyczna znajdująca się w historii choroby pacjentki w Centrum onkologii w B.. Tym samym biegły specjalista onkolog nie podzielił orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 18 sierpnia 2011 r. i Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 11 października 2011r., w oparciu o stan sprawności fizycznej ubezpieczonej i charakter wykonywanej pracy.

- dowód opinia biegłego onkologa z dnia 4 lipca 2015 r. (k. 69-72 akt sądowych).

Po zapoznaniu się z orzeczeniem lekarskim z dnia 4 lipca 2015 r. organ rentowy pismem procesowym z dnia 4 sierpnia 2015 r. (k. 84 akt sądowych) wniósł zastrzeżenia do ww. opinii. Przewodniczący Komisji Lekarskich ZUS nie podzielił opinii biegłej onkolog o częściowej niezdolności do pracy. Zdaniem organu występujący u ubezpieczonej okresowo niewielki (I stopnia) obrzęk limfatyczny kończyny górnej nie powoduje u odwołującej długotrwałej niezdolności do pracy na ogólnym rynku pracy, zgodnie z wykształceniem. Wobec powyższego organ rentowy wniósł o przekazanie zastrzeżeń biegłej celem ustosunkowania się, zaś w przypadku odmowy uwzględnienia przedmiotowego wniosku - o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie spór dotyczył tego, czy ubezpieczona spełnia przesłankę nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r. poz. 1440 j.t.) renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy,
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy,
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach wskazanych w ustawie, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Przepisu ust. 1 pkt. 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący, co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy. Przy czym w myśl art. 12 wspomnianej wyżej ustawy – niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

Warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego w myśl art. 57 ust. 1 pkt. 2 uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie między innymi pięć lat, jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat. Pięcioletni okres winien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy, do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej (art. 58 ust. 1 i 2 w/w ustawy).

Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, a częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 w/w ustawy). Oceniając stopień niezdolności do pracy należy, w myśl art. 13 wymienianej ustawy, uwzględnić stopień naruszenia sprawności organizmu, możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej oraz celowość przekwalifikowania zawodowego biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

W niniejszej sprawie w celu zweryfikowania prawidłowości stanowiska organu rentowego, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii zespołu biegłych sądowych, którzy orzekli częściową niezdolność do pracy ubezpieczonej okresową do września 2016 r., wskazując w opinii, że u ubezpieczonej występuje trwałe uszkodzenie układu chłonnego pachy prawej. Opinia zespołu biegłych dotyczyła także daty powstania u ubezpieczonej niezdolności do pracy. Ostatecznie

w opinii uzupełniającej zarówno zespół biegłych sądowych, jak i biegły onkolog stwierdzili, że niezdolność ta występowała już przed marcem 2013 r., czyli w okresie 18 miesięcy od ustania poprzedniego prawa do renty.

Z kolei biegły onkolog w opinii sądowo-lekarskiej ustalił, że częściowa niezdolność do pracy ubezpieczonej ma charakter trwały. Biegły onkolog wyjaśnił w sposób obszerny i logiczny swoje stanowisko.

Sąd podzielił stanowisko biegłych sądowych zaprezentowane w opiniach wydanych w niniejszej sprawie. Sąd uznał powyższe opinie za wyczerpujące, poddające wszechstronnej analizie stan zdrowia ubezpieczonej w odniesieniu do jej możliwości zawodowych. Opinie biegłych w sposób jasny i stanowczy odnoszą się do stanu zdrowia ubezpieczonej i wyjaśniają na czym polegają ograniczenia w wykonywaniu pracy. Powyższe opinie zostały szczegółowo uzasadnione, a ponadto wnioski w nich zawarte nie nasuwały wątpliwości co do ich trafności, zatem brak było podstaw do dalszego prowadzenia postępowania dowodowego. Biegli są doświadczonymi specjalistami z tych dziedzin medycyny, które odpowiadały schorzeniom ubezpieczonej. Opinie wydali po zapoznaniu się ze wszystkimi dokumentami leczenia przedłożonymi przez ubezpieczoną. Stanowisko swoje fachowo, logicznie i wyczerpująco uzasadnili.

Zastrzeżenia organu rentowego nie miały merytorycznego charakteru, dlatego Sąd ich nie uwzględnił.

Biegli stwierdzili częściową niezdolność do pracy ubezpieczonej, zaś Sąd ocenił powyższe opinie w pełni pozytywnie, uznając na ich podstawie, że niezdolność ubezpieczonej do pracy miała charakter częściowy i trwały. Dokonując ustalenia co do trwałej niezdolności ubezpieczonej do pracy Sąd oparł się na dowodzie z opinii biegłego sądowego z dziedziny onkologii. Zgodnie z tym dowodem okaleczający ubezpieczoną zabieg onkologiczny powoduje obniżenie jej pełnej sprawności fizycznej. Taka sytuacja powinna być wykładnikiem ochrony od pracy i oszczędzającego trybu życia, co wiąże się także z wykluczeniem wykonywania pracy fizycznej. Podstawą bowiem reżimu onkologicznego jest zakaz obciążania układu mięśniowo – naczyniowego w zakresie pola operacyjnego, w celu wyeliminowania progresji i / lub rozsiewu raka. Z kolei zalecenie unikania przeciążeń statycznie – dynamicznych kończyn górnych wyklucza pełnienie funkcji zawodowych związanych z wysiłkiem fizycznym, dźwiganiem przedmiotów powyżej 5 kg. i długotrwałą pracą w pozycji wymuszonej. Takie warunki pracy występują w na stanowisku sprzątaczk, na którym ubezpieczona była zatrudniona przed nabyciem prawa do renty. Ponadto występujący u ubezpieczonej obrzęk limfatyczny (nasilający się okresowo) stanowi dodatkowe przeciwskazanie do pełnowymiarowej pracy fizycznej. Obrzęk ten występuje u ubezpieczonej jedynie w pierwszym stopniu, gdyż jest to efektem ochrony od pracy (nie pracuje ona od 2013r.). W przypadku aktywizacji zawodowej ta korzystna dla jej zdrowia sytuacja najprawdopodobniej ulegnie pogorszeniu, tym bardziej, że wykonywana zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami praca fizyczna wiąże się z wielogodzinnym i stałym obciążeniem kończyny górnej prawej.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając ubezpieczonej od dnia (...). (tj. od 1-ego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek o rentę) na stałe prawo do świadczenia rentowego z tytułu częściowej niezdolności do pracy, o czym orzekł w punkcie I wyroku.

W punkcie II wyroku Sąd Okręgowy zgodnie z przepisem art. 118 ust. 1a ustawy emerytalno-rentowej FUS z urzędu orzekł w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zdaniem Sądu Okręgowego, w okolicznościach przedmiotowej sprawy wystąpiły podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego, bowiem dokumentacja lekarska zaprezentowana w trakcie postępowania sądowego była tożsama z tą, którą dysponował pozwany organ rentowy w trakcie prowadzonego postępowania orzeczniczego. Oznacza to, że przyczyną, dla której ubezpieczona uzyskała prawo do żądanego świadczenia dopiero w następstwie postępowania sądowego nie były dowody, do których organ rentowy nie mógłby się wcześniej ustosunkować, a jedynie sama odmienna ocena stanu jej zdrowia dokonana przez biegłych sądowych, wobec czego wystąpiły podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

SSO Janusz Madej